

**INTERFAOL TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA INGLIZ TILI
DARSLARIDA O‘QUVCHILARNING NUTQIY FAOLLIGINI
RIVOJLANTIRISH**

Akbarova Mohinur Alisher qizi

Farg‘ona Davlat Universiteti Pedagogika kafedrası o‘qituvchisi

Adxamova Shirin Farhodjon qizi

Toshkent Webster Universiteti Magistranti

Annotatsiya

Maqolada ingliz tili darslarida interfaol texnologiyalarni qo‘llash orqali o‘quvchilarning nutqiy faolligini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilingan. Zamonaviy ta‘lim texnologiyalari – muloqotga yo‘naltirilgan metodlar, muammoli o‘qitish, loyiha asosidagi faoliyat hamda AKT vositalari orqali o‘quvchilarda og‘zaki nutq, fikrlash va mustaqil ijodkorlikni shakllantirish yo‘llari ko‘rsatib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: interfaol texnologiyalar, ingliz tili, nutqiy faollik, kommunikativ metod, muammoli o‘qitish, AKT, muloqot kompetensiyasi, loyiha asosida o‘qitish.

Kirish

Bugungi kunda ta‘lim tizimi o‘quvchi shaxsini faol o‘rganish jarayoniga jalb etishga qaratilmoqda. Tilni o‘rganishda asosiy maqsad – o‘quvchining grammatik bilimini emas, balki uning amaliy nutqiy kompetensiyasini shakllantirishdir. Shu nuqtayi nazardan, ingliz tili ta‘limida interfaol texnologiyalarning o‘rni beqiyosdir. Interfaol o‘qitish o‘quvchini dars jarayonining markaziga qo‘yadi. O‘qituvchi bilim beruvchi emas, balki yo‘naltiruvchi, rag‘batlantiruvchi va muloqot tashkilotchisi sifatida faoliyat yuritadi. Bunda o‘quvchi darsda mustaqil fikrlaydi, o‘z g‘oyalarini ifodalaydi va sheriklari bilan muloqotga kirishadi. Zamonaviy interfaol texnologiyalar, xususan, “debate”, “brainstorming”, “project method”, “think-pair-share”, kabi usullar orqali o‘quvchilarning muloqotga kirishish, savol-javob qilish va og‘zaki nutqda faol bo‘lish ko‘nikmalari shakllanadi.

Asosiy qism

1. Nutqiy faollik tushunchasi. Nutqiy faollik – bu o‘quvchining o‘rganilayotgan tilda muloqot jarayonida faol ishtirok etish, fikr bildirish, savol berish va o‘z fikrini asoslab himoya qila olish qobiliyatidir. Uni rivojlantirish uchun darsda o‘quvchini passiv tinglovchidan faol suhbatdoshga aylantirish zarur.

2. Interfaol texnologiyalarni qo‘llashning asosiy yo‘nalishlari

a) Kommunikativ yondashuv. Bu metod o‘quvchilarning haqiqiy muloqot vaziyatlarida tilni qo‘llashiga asoslanadi. Darsda juftlik va guruhli ishlash, muloqotli o‘yinlar, bahs-munozaralar orqali o‘quvchi o‘z fikrini tabiiy tarzda bildiradi. Masalan, “Find someone who...”, “Information gap” yoki “Role play” faoliyatlari o‘quvchilarda muloqot ko‘nikmasini rivojlantiradi.

b) Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT). AKT vositalari – audio, video, interaktiv platformalar (Quizlet, Kahoot, Padlet, Wordwall) o‘quvchilarning nutqiy faolligini oshiradi. Masalan, qisqa video ko‘rish va unga izoh berish mashqlari, onlayn testlar yoki o‘z nutqini yozib baholash kabi topshiriqlar motivatsiyani kuchaytiradi.

c) Loyiha asosida o‘qitish (Project-based learning). Bu texnologiya o‘quvchilarga tilni amaliy qo‘llash imkonini beradi. Har bir loyiha jarayonida o‘quvchi tadqiq qiladi, tahlil qiladi va o‘z fikrini taqdim etadi. Masalan, “My Dream City” yoki “Famous People of the World” mavzularida loyiha ishlari bajarish o‘quvchilarning nutqiy faolligini oshiradi.

d) Muammoli o‘qitish (Problem-based learning). O‘qituvchi o‘quvchilarga hayotiy vaziyatga oid muammo beradi, ular esa guruhda muhokama qilib yechim topadilar. Shu jarayonda til vositasi sifatida faol muloqot amalga oshadi.

e) “Debate” va “Discussion” texnologiyalari. Bahs va munozara asosidagi darslar o‘quvchilarda fikrni asoslash, mantiqiy nutq tuzish, e‘tiroz bildirish va madaniyatli bahslashish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Xulosa

Interfaol texnologiyalar asosida tashkil etilgan ingliz tili darslari o‘quvchilarni muloqot markaziga olib chiqadi. Bunday darslarda o‘quvchi tinglovchidan faol suhbatdoshga, passiv ishtirokchidan ijodkor nutq egasiga aylanadi.

Texnologiyalar yordamida o'quvchi:

- mustaqil fikrlaydi va o'z g'oyasini ifodalay oladi;
- ingliz tilida muloqotga kirishishdan qo'rqmaydi;
- tilni amaliy hayotda qo'llay boshlaydi;
- madaniyatlararo tafakkur va nutqiy kompetensiyani rivojlantiradi.

Shunday qilib, interfaol texnologiyalar o'qitish jarayonining asosiy drayveriga aylanmoqda. Ular ta'limning samaradorligini oshiradi, o'quvchida o'zini erkin ifoda etish, ijodkorlik va tilga muhabbatni shakllantiradi. Kelgusida ushbu texnologiyalarni raqamli ta'lim muhitida integratsiyalash va o'qituvchilarning malakasini oshirish yo'nalishida izlanishlar olib borish muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Brown, H. D. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. – Pearson, 2015.
2. Richards, J. & Rodgers, T. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge University Press, 2014.
3. Malla Ochilov. Muallim – qalb me'mori. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
4. Xudoyberdiyeva N. Interfaol metodlar asosida chet tili o'qitish. – Samarqand, 2021.
5. Krashen S. Second Language Acquisition and Learning. – Oxford University Press, 1988